

# CALITATEA PERCEPUTĂ A SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI ÎN CONTEXT EUROPEAN<sup>1</sup>

IOAN MĂRGINEAN

*Acest articol este o formă restrânsă a unei comunicări prezentate la seminarul bilateral INCE București – ASEM, Chișinău, organizat la Constanța în septembrie 2007. Prezentarea este dedicată ilustrării calității societății românești în perspectivă europeană. Indicatorii utilizați sunt încrederea în oameni, legitimarea acțiunilor individuale pentru reușita în viață, siguranța în vecinătatea de locuit, calitatea serviciilor sociale și tensiunile sociale.*

***Cuvinte cheie:** calitatea societății, calitatea vieții, încredere în oameni, tensiuni sociale.*

## CONCEPTUL DE „CALITATE A SOCIETĂȚII”

### Calitatea societății – dimensiune a calității vieții

• Prin conceptul de „calitate a societății” se desemnează specificul mediului social dintr-o anumită comunitate umană, acesta constituindu-se într-o dimensiune importantă a calității vieții ca întreg. Această conceptualizare este de dată mai recentă, ea nu a fost specificată ca atare în primele abordări ale calității vieții din anii '60 ai secolului al XX-lea (Bauer, ed., 1966). Totuși, anumiți indicatori care se subsumează acestui concept au fost utilizați atât în cercetările de calitate a vieții cât și pe un plan mai general, în cercetările sociale. Am în vedere, în primul rând, indicatorii referitori la relațiile sociale. De altfel, diferențierea cercetărilor de calitate a vieții în cadrul cercetărilor sociale s-a concretizat prin includerea, într-un demers conjugat, a indicatorilor obiectivi (de stare) și a celor subiectivi, de percepție, evaluare și satisfacție/fericire a populației, în legătură cu un anumit domeniu al vieții sociale și individuale (C. Zamfir, 1984; I. Mărginean, A. Bălașa, coord., 2002, 2005).

---

**Adresa de contact a autorului:** Ioan Mărginean, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România; e-mail: imargin@iccv.ro.

<sup>1</sup> Forma restrânsă a comunicării prezentate la seminarul bilateral INCE București – ASEM, Chișinău, Constanța, septembrie 2007.

În acest fel, în paradigma calității vieții o caracteristică de stare este supusă percepției și evaluării populației urmărindu-se să se determine care este starea ei de mulțumire și, în plan mai general, care este nivelul de fericire/frustrare.

- În penultimul deceniu al secolului trecut este lansat conceptul de „calitate a societății” (W. Zapf, 1984), concept care a devenit mai cunoscut prin intermediul cercetărilor „Euromodul” de la începutul secolului al XXI-lea, coordonate de către același Zapf, pe atunci director al Centrului de Cercetări Sociale din Berlin (WZB), ca și prin cercetările inițiate de către „Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă”, cu sediul la Dublin. Dezvoltarea cercetărilor de calitate a vieții în UE, inclusiv asupra „calității societății”, este strâns legată de extinderea preocupărilor în domeniul politicilor sociale și de adoptare a unor standarde înalte în ceea ce privește coeziunea socială în toate țările membre, prin coordonarea politicilor economice și sociale (Monitoring Quality of Life in Europe, 2003).

#### **ANCHETA CALITATEA VIEȚII ÎN EUROPA\***

- În ancheta europeană privind calitatea vieții sunt subsumate calității societății indicatori care se referă la încrederea în oameni, siguranța personală în vecinătatea de locuit, legitimitatea acțiunilor individuale pentru reușita în viață, coeziunea socială dată, la rândul ei, de lipsa conflictelor sociale, respectiv calitatea serviciilor publice din comunitate. Atunci când în cadrul unei societăți există o înaltă încredere în oameni, siguranță personală, legitimarea acțiunilor individuale, coeziune socială și servicii publice adecvate avem de-a face cu o societate de calitate și, invers, cu cât predomină neîncrederea între oameni, lipsa de siguranță, incorectitudinea căilor de acțiune individuală, conflictele sociale, servicii publice slabe, cu atât mai mult se poate vorbi de o calitate slabă a societății.

- Ancheta a fost realizată în 28 de țări (15 state membre, 10 în curs de aderare și 3 candidate, între care și România. În publicațiile de după luna mai 2004, UE avea 25 de țări membre UE<sub>25</sub>).

- Eșantioane naționale, cuprinzând între 600 și 1 000 de subiecți, în funcție de volumul populației din țările studiate; selecția persoanelor în eșantion s-a realizat prin ruta stradală – din acest motiv pot apărea unele probleme de reprezentativitate, iar numărul relativ mic al eșantioanelor nu permite surprinderea grupurilor de populație de la extremele statusurilor sociale (cei foarte săraci, respectiv foarte bogați).

---

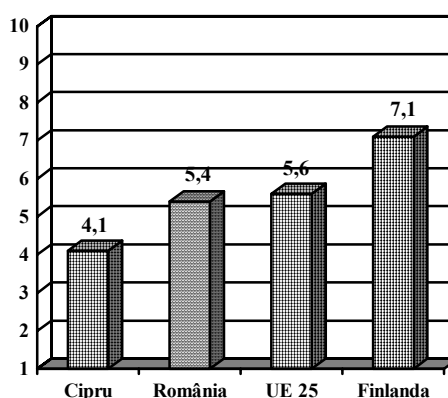
\* *Quality of Life in Europe*, Fundația Europeană pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă. EFILWC, 2003.

### CALITATEA SOCIETĂȚII – ROMÂNIA ÎN CONTEXT EUROPEAN

#### a) Încrederea în oameni

(Scală de la 1 la 10, cu 1 = niciodată nu poți fi suficient de precaut și 10 = cei mai mulți oameni pot fi crezuți).

- România se plasează la mijlocul clasamentului celor 28 de țări studiate, cu o valoare medie a încrederii în oameni, ceva mai mică decât media europeană.



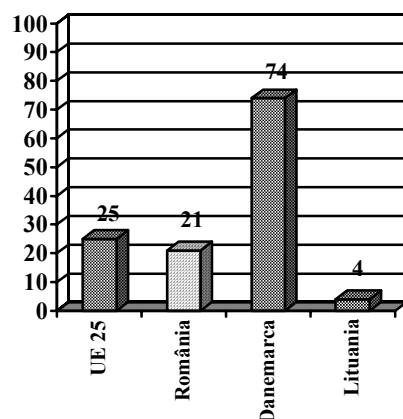
#### b) Legitimarea acțiunilor individuale pentru reușita în viață

(Proporția persoanelor care s-au declarat „Complet de acord” cu faptul că „Pentru a reuși în viață oamenii sunt forțați să facă lucruri incorecte”).

	Acord complet	
România	23	<ul style="list-style-type: none"> <li>• În România, acceptarea incorectitudinii în comportamentul individual este printre cele mai mari dintre țările studiate. În plus față de Grecia, doar în Malta și Lituania se înregistrează valori mai mari (27%) decât în România. În apropierea României se află Polonia, Ungaria și Slovenia (22%).</li> </ul>
UE25	10	
Valoarea maximă a acordului	29 (Grecia)	
Valoarea minimă a acordului	3 (Portugalia)	

### c) Securitatea în vecinătatea de locuit

(Proporția celor care apreciază că dispun de securitate personală foarte bună)



- Securitatea în vecinătatea de locuit are valori care plasează România la mijlocul ierarhiei, în apropierea Italiei (21%) și Marii Britanii (20%).

- Persoanele în vârstă, femeile și locuitorii din urban se simt mai nesiguri. Bărbații, tinerii, cei cu venituri înalte și persoanele cu educație universitară se simt mai în siguranță.

### d) Calitatea serviciilor publice

(Scală de la 1 la 10, cu 1 = calitate foarte slabă și 10 = calitate foarte bună).

	Pensii	Educație	Sănătate	Servicii de asistență socială
<b>România</b>	5,3	6,5	5,6	5,6
<b>UE25</b>	5,4	6,3	6,2	6,0
<b>Maxim</b>	7,4 (Finlanda)	8,2 (Finlanda)	8,1 (Austria)	7,6 (Austria)
<b>Minim</b>	3,4 (Slovacia și Bulgaria)	4,3 (Slovacia)	3,5 (Bulgaria)	3,6 (Slovacia și Bulgaria)

- Este surprinzător de mare valoarea calității percepute a serviciilor sociale în România. Performanța cea mai bună se înregistrează în domeniul educației. Dincolo de controverse, școala rămâne un factor important în societate.

- Persoanele vârstnice, cele cu pregătire școlară mai mică și rezidență în rural acordă valori mai mari (au așteptări mai mici).

**e) Tensiuni sociale**

(Proporția persoanelor care raportează existența „multor tensiuni” în societate între diverse grupuri sociale).

	<b>Bogați – Săraci</b>	<b>Manageri – Salariați</b>	<b>Bărbați – Femei</b>	<b>Vârstnici – Tineri</b>	<b>Grupuri rasiale și etnice</b>
<b>România</b>	53	49	17	29	33
<b>UE25</b>	35	36	11	16	45
<b>Valoarea maximă a tensiunilor</b>	62 (Lituania)	61 (Grecia)	27 (Grecia)	27* (Grecia)	62 (Franța)
<b>Valoarea minimă a tensiunilor</b>	4 (Danemarca)	6 (Danemarca)	4 (Letonia)	3 (Danemarca)	10 (Lituania)

\* Grecia urmează României.

• De această dată, valorile pentru România relevă unele situații critice. La conflictele intergeneraționale, în România se înregistrează cea mai mare valoare pe ansamblul țărilor studiate, deși ele adesea sunt ignorate, dacă nu chiar negate. Și pe ansamblul țărilor UE tensiunile sociale pot fi considerate îngrijorătoare. Estul este mai marcat de tensiunile verticale, Vestul, de cele etnice.

**REMARCI FINALE**

• Prin prisma indicatorilor de calitate a societății, România ocupă poziții în partea a doua a clasamentului, cu valori mai puțin favorabile decât media din UE.

• Atât valorile efective cât și deficitele absolute (distanțele valorilor țării față de maximele posibile ale scalei), precum și cele relative (distanța față de țara cu valoarea favorabilă maximă și față de media UE) reprezintă repere de judecare a punctelor critice și de orientare a politicilor publice, în vederea îmbunătățirii calității societății românești.

• Rezultatele studiului european concordă cu cele de „Diagnoză a calității vieții” realizate la ICCV începând cu anul 1990 pe eșantioane naționale reprezentative.

**BIBLIOGRAFIE**

1. Bauer, R. (ed.), *Social Indicators*, Cambridge, Massachusetts, MIT Press, 1966.
2. Fahey, T. et al., *Monitoring Quality of Life in Europe*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2003.
3. Fahey, T. et al., *Quality of Life in Europe*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2004.
4. Glatzer, W., Zapf, W., *Lebensqualität in der Bundesrepublik*, Berlin, Verlag, 1984.

5. Mărginean, I., Bălașa, A. (coord.), *Calitatea vieții în România*, București, Editura Expert, ediția a II-a, 2005.
6. Mărginean, I., Precupețu, I., Preoteasa, A. M., *Puncte de suport și elemente critice în evoluția calității vieții în România*, „Calitatea Vieții” nr. 1–2/2005.
7. Mărginean, I., (coord.), *First European Quality of Life Survey: Quality of life in Bulgaria and Romania*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2006.
8. Precupețu, I., Preoteasa, A. M., Pop, C., *Calitatea vieții în România 1990–2006*, „Calitatea Vieții” nr. 3–4/2007.
9. Zamfir, C., (coord.), *Indicatori și surse de variație a calității vieții*, București, Editura Politică, 1984.
10. Zapf, W., *Social Reporting in the 1970's and in the 1990's*, „Social Indicators Research”, vol. 51, No. 1, 2000.

*This article is a short version of a presentation given by the author in a bilateral seminar of the Research Institute for Economic Research and Academy of Economic Sciences from Chișinău, in Constanța, September 2007. The presentation is illustrating the quality of society in Romania from a European perspective. The indicators used are: trust, legitimation of individual actions for success in life, safety in the neighbourhood, quality of social services and social tensions.*

**Key words:** *quality of society, quality of life, trust, social tensions.*